

Na osnovu člana 75 stav 4 Zakona o sjemenskom materijalu poljoprivrednog bilja („Službeni list RCG”, broj 28/06 i „Službeni list CG”, br. 61/11 i 48/15) i člana 59 stav 5 Zakona o sadnom materijalu („Službeni list RCG”, broj 28/06 i „Službeni list CG”, br. 61/11 i 48/15), Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja donijelo je

PROGRAM KONTROLNOG ISPITIVANJA SJEMENSKOG I SADNOG MATERIJALA NA GMO ZA 2019. GODINU

Ovim programom utvrđuju se kontrolna ispitivanja sjemenskog i sadnog materijala na GMO, odnosno ispitivanja sjemenskog i sadnog materijala, za koje postoje podaci da se vrše genetske modifikacije, naročito u odnosu na sorte kreirane od strane selekcijskih kuća koje se bave genetskim modifikacijama.

Kontrolna ispitivanja se sprovode radi utvrđivanja mogućeg prisustva GMO uzimanjem uzoraka sjemenskog i sadnog materijala koji se uvozi i stavlja u promet u Crnoj Gori.

Kontrolna ispitivanja vrše se na uzorcima iz prometa i proizvodnje, a u skladu sa planom uzorkovanja organa uprave nadležnog za fitosanitarne poslove (u daljem tekstu: Uprava).

Program se sprovodi radi vršenja službene kontrole sjemenskog i sadnog materijala i provjere ispunjenosti uslova u skladu sa propisima za GMO, sjemenski i sadni materijal.

Zakon o genetički modificiranim organizmima propisao je upravljanje genetički modificiranim organizmima (GMO), odredbe zakona, kroz strogo propisana pravila štite prvenstveno građane Crne Gore mjerama za sprečavanje štetnih efekata po zdravlje ljudi i životnu sredinu, od proizvoda koji sadrže, sastoje se ili su dobijeni od genetički modificiranih organizmima.

Do sada nije podniet ni jedan zahtjev za dozvolu upotrebe genetički modificiranih organizama u laboratorijama, njihovo namjerno uvođenje u životnu sredinu ili stavljanje u promet što znači da je Lista odobrenih genetički modificiranih organizmima i proizvoda koji sadrže, sastoje se ili su dobijeni od genetički modificiranih organizmima prazna i da su sve vrste GMO u Crnoj Gori zabranjene.

Prilikom uvoza, proizvode mora pratiti izjava da nema genetskih modifikacija i da proizvod ne sadrži, ne sastoji se ili nije dobijen od genetički modificiranih organizmima.

U skladu sa analizom rizika bez obzira na izjavu koja prati proizvode, vrše se dodatna ispitivanja.

Uzorkovanje sjemenskog/sadnog materijala se vrši na osnovu procjene rizika odnosno stepena vjerovatnoće da određeni sjemenski/sadni materijal ne ispunjava propisane uslove na osnovu kriterijuma vjerovatnoće u skladu sa Tabelom 1 ovog programa.

Tabela 1. Kriterijumi vjerovatnoće

Nivoi vjerovatnoće	Program
Nizak nivo: -ne postoji dokaz o GM;	Rutinsko uzimanje uzoraka u cilju provjere usaglašenosti sa pravilnikom i obezbjeđenja potrebnih informacija.
Srednji nivo: -postoji dokaz o GM; -očekivana pojava GM; -sjemenski/sadni materijal namijenjen za zasnivanje usjeva sa većom zastupljenošću;	Rutinsko uzimanje uzoraka u cilju provjere usaglašenosti i obezbjeđenja potrebnih informacija, radi praćenja prethodnih rezultata.
Visok nivo:	Ciljano za identifikovane probleme.

-noviji dokaz o GM (izvor: dosadašnja praćenja, izvještaji, obavještanja ili podaci iz drugih država); -očekivana pojava sjemenskog/sadnog materijala koji odstupa od propisanih uslova, a koji je od izuzetnog značaja za zasnivanje usjeva na većim poljoprivrednim površinama u Crnoj Gori.	
---	--

Prilikom uzorkovanja sjemenskog/sadnog materijala uzima se u obzir:

- zastupljenost vrste sjemenskog/sadnog materijala za zasnivanje poljoprivredne proizvodnje za tekuću godinu;
- statistički podaci o utrošenoj količini sjemenskog/sadnog materijala iz prethodne godine;
- podaci o domaćoj proizvodnji i uvozu sjemenskog/sadnog materijala;
- podaci o odstupanjima iz prethodne godine;
- kapaciteti laboratorija, primijenjene metode;
- Registar sorti;
- broj skladišta, veleprodaja, uvoznika i maloprodaja sjemenskog/sadnog materijala.

Ovlašćena pravna lica, izvještaj o ispitivanju sa rezultatima dostavljaju fitosanitarnim inspektorima i Upravi.

Izvještaji o ispitivanju, osim rezultata ispitivanja treba da sadrže i kvantifikovane podatke o izvršenim ispitivanjima koje su korišćene u skladu sa procedurama kontrole kvaliteta.

Uzimanje uzoraka za ispitivanje vrše fitosanitarni inspektori.

Ukoliko uzeti uzorci ne ispunjavaju utvrđene uslove, uzimanje uzoraka se ponavlja na zahtjev ovlašćenog pravnog lica.

U slučaju da uzorak sjemena/sadnog materijala ne odgovara propisanim uslovima, ovlašćeno pravno lice odmah obavještava inspektora i Upravu.

Uzorci prema vrsti, broju i porijeklu sjemenskog/sadnog materijala i minimalni broj uzoraka dati su u Tabeli 2 ovog programa.

Tabela 2. Vrsta, broj i porijeklo uzoraka

1. R. br.	2. Vrsta sjemenskog/sadnog materijala	3. Broj uzoraka	4. MNE	5. EU	6. VAN EU
1.1	kukuruz (<i>Zea mays</i>)	2	0	1	1
1.2	krompir (<i>Solanum tuberosum</i>)	3	1	1	1
1.3	paradajz (<i>Solanum lycopersicum</i>)	2	0	1	1
1.4	lucerka (<i>Medicago sativa</i>)	2	0	1	1
1.5	topola (<i>Populus sp</i>)	2	0	1	1

Broj uzoraka kao i biljne vrste iz Tabele 2 ovog programa može se povećati odnosno promijeniti prema finansijskim sredstvima koja su utvrđena Programom fitosanitarnih mjera za 2019. godinu, na osnovu mogućeg rizika u skladu sa datim parametrima.

Uzorke iz Tabele 2 ovog programa uzimaju fitosanitarni inspektori u maloprodajnim objektima i skladištima.

Troškovi ispitivanja sa poštanskim troškovima nastali po osnovu ovog programa padaju na teret Uprave.

Ukoliko stranka prilikom uzimanja uzorka zahtijeva nadoknadu vrijednosti uzetog uzorka hrane, uzorak se može fakturisati na račun Uprave, a faktura je jedino validna za plaćanje ukoliko je prati

zapisnik odgovarajuće inspekcije o uzetom uzorku na kojem je navedeno da stranka zahtijeva nadoknadu.

Prilikom uzimanja uzoraka inspektor popunjava obrazac koji je sastavni dio ovog programa koji prati uzorak i koji se prilaže uz izvještaj o ispitivanju koji ovlašćeno pravno lice dostavlja Upravi.

Sredstva za sprovođenje ovog programa obezbijedena su Budžetom Crne Gore za 2019. godinu na poziciji 2622 Program: Bezbjednost hrane, veterina i fitosanitarni poslovi (na poziciji 4149 ostale usluge) prema Programu fitosanitarnih mjera za 2019. godinu.

Ovaj program objaviće se u “Službenom listu Crne Gore”.

Broj:320-64/19-3

Podgorica, 31. januara 2019.godine

Ministar,
mr **Milutin Simović**, s.r.

OBRAZAC ZA UZORKOVANJE I DOSTAVLJANJE INFORMACIJE O UZORKU

Broj protokola inspekcije: UPUTSTVO: POPUNJAVAJU SE SVA POLJA VELIKIM ŠTAMPANIM SLOVIMA HEMIJSKOM OLOVKOM;	Datum: Kontrolno ispitivanje sjemenskog/sadnog materijala:
Podaci o uzorkivaču: Fitosanitarna inspekcija ☐ Stalo ☐ Ime: Prezime: Opština/Grad:	
Podaci o mjestu i vremenu uzorkovanja: Datum dobijanja naloga: Naziv i sjedište/ime i adresa lica od koga je uzet uzorak (uključujući poštanski broj, u slučaju uvoza naziv graničnog prelaza): Tip lokacije/po nalogu: Uvoz: ☐ veleprodaja: ☐ kladište: ☐ Maloprodaja: ☐ jesto proizvodnje: ☐ Ostalo: ☐ Broj protokola ovlaštenog pravnog lica: 	
Podaci o uzorku: Naziv sjemenskog/sadnog materijala (iz Tabele1): Materijal: tretirano ☐ etretirano ☐ stalo ☐ Tip pakovanja: Rinfuza ☐ pakovanje ☐ Zemlja porijekla: Puni naziv sjemenskog/sadnog materijala i latinski naziv: Naziv, sjedište proizvođača ime ili adresa proizvođača ili lica koje je pakovalo materijal (uključujući poštanski broj): Broj partije: Rok trajanja*: Bar kod*: *samo za uzorke iz maloprodaje Trošove ispitivanja plaća: Uprava ☐ Uvoznik ☐	
Dodatne informacije: Detalji o vlasniku/uvozniku ukoliko se razlikuje od lica od kojeg je uzet uzorak: Druge korisne informacije ili komentari, naljepnice, kodovi na veleprodajnim pakovanjima, ref. broj (slanje uzoraka poštom) 	
Pravni osnov: člana 75 stav 4 Zakona o sjemenskom materijalu poljoprivrednog bilja („Službeni list RCG”, broj 28/06 i „Službeni list CG”, br 61/11 i 48/15) Zakon o zaštiti podataka ličnosti („Službeni list CG”, br. 79/08, 70/09 i 44/12): Ovaj uzorak je uzet u svrhu kontrolnog ispitivanja sjemenskog materijala. Druge informacije sa ovog obrasca mogu se uključiti pri objavi rezultata ispitivanja. Izjava stranke o zahtjevu za nadoknadu vrijednosti uzorka: 	
SAMO ZA LABORATORIJE (rezultati ispitivanja dostavljaju se Upravi i odgovarajućoj inspekciji)	
Tip uzorka: Program ☐ Namjenski ☐ Ostalo ☐ Ukupna masa: Ime i prezime lica koje je primilo uzorak na ispitivanje: Ukupan broj jedinica (npr. paketa, svežnjeva): Laboratorija: Ispitivani dio: Referenca laboratorije: Dostavljeno pakovanje? Da ☐ Ne ☐ Komentari:	